

Conceptual study of digital literacy

Assadollah Khadivi¹ Alireza Farid^{2*}

1. Faculty member, Department of Educational Management, Farhangian University, Tehran, Iran.

2. M.Sc., Department of Business Management, Faculty of Management, Payame Noor University, Karaj, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Type of Article:

Original Research

Pages: 77-86

Corresponding Author's Info

Email:

alireza.farid.0133@gmail.com

Article history:

Received: 10 May 2021

Revised: 02 July 2021

Accepted: 02 August 2021

Published online: 23 September 2021

Keywords:

digital world, information

technology, digital media, digital

literacy

ABSTRACT

The world today is a world of great change. Which has moved towards the digital future over the years. As information technology has become a controversial topic in recent years, one of the main conditions for development in information technology is the presence of skilled and efficient people, hence the need to pay attention to improving skills to prepare for the great flood of further change. It is felt, therefore, that the issue of digital literacy is raised beforehand. Digital literacy as a genuine competency in the 21st century is essential for today's competitive and global markets. Therefore, the present study examines the concept of digital literacy in the form of a review study. And the results of the research show that digitally literate people know how to use digital tools to present their capabilities to a wider audience and interact with people from all over the world.

This is an open access article under the CC BY license.

© 2021 The Authors.

How to Cite This Article: Khadivi, A & Farid, A (2021). "Conceptual study of digital literacy" . *Journal of Management, economics and Entrepreneurship* , 2(3): 77-86.

دوره دوم، شماره سوم، پاییز ۱۴۰۰

بررسی مفهومی سواد دیجیتالی

دکتر اسداله خدیوی^۱ علیرضا فرید^{۲*}

۱ عضو هیئت علمی، گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه فرهنگیان، تهران ایران. khadivian@gmail.com

۲ کارشناسی ارشد، گروه مدیریت بازرگانی، دانشکده مدیریت، دانشگاه پیام‌نور، کرج، ایران. alireza.farid.0133@gmail.com

چکیده

جهان امروز، جهانی با تحولات عظیم است. که در طول این سالها به سمت آینده دیجیتالی حرکت کرده است. به طوری که فناوری اطلاعات در سالهای اخیر به موضوعی بحث برانگیز تبدیل شده است یکی از عمده ترین شرایط توسعه در فن آوری اطلاعات وجود افراد متخصص و کار آمد می باشد، از اینرو لزوم توجه به ارتقای مهارت ها برای آمادگی در برابر سیل عظیم تغییرات بیشتر احساس می شود بنابراین با توجه به این موارد ، پیش از پیش مبحث سواد دیجیتالی مطرح می شود. سواد دیجیتالی به عنوان یک شایستگی اصیل در قرن بیست و یکم است که برای بازارهای رقابتی و جهانی امروز ضروری است. از اینرو پژوهش حاضر به بررسی مفهوم سواد دیجیتالی به صورت مطالعه مروری پرداخته است. و نتایج پژوهش حاکی بر این امر است که افراد باسواد دیجیتال می دانند چگونه با استفاده از ابزارهای دیجیتالی، توانمندی های خود را به مخاطبان گسترده تری عرضه کرده و با افراد از سراسر دنیا تعامل برقرار کنند.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: علمی - پژوهشی

صفحات: ۷۷-۸۶

اطلاعات نویسنده مسئول

ایمیل:

alireza.farid.0133@gmail.com

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۲۰

تاریخ ویرایش: ۱۴۰۰/۰۴/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۵/۱۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۰۷/۰۱

واژگان کلیدی: دنیای دیجیتال، فن

آوری اطلاعات، رسانه دیجیتال، سواد

دیجیتال

۱ - مقدمه

فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات ICT به طور قابل توجهی کانال‌های اطلاعاتی و ارتباطی را افزایش داده (کاستیلا و همکاران^۱، ۲۰۱۸). به طوری که پس از رشد سریع شبکه گسترده وب در میانه دهه ۱۹۹۰، گذر کشورها از عصر صنعت به عصر اطلاعات به موضوع مهمی در سیاست کشورها تبدیل شد (پوریان و عبدلی، ۱۳۹۵: ۵۳). در حال حاضر شیوه‌های نوینی را برای انجام فعالیت‌های رسمی کارها و فعالیت‌های روزانه پدید آورده است. از جمله می‌توان به پلتفرم‌های آنلاین از جمله وبلاگ‌ها، رسانه‌های اجتماعی، وب‌سایت‌ها اشاره کرد (عبدلهی و همکاران، ۲۰۲۱). از همین روزست که می‌توان گفت اینترنت و کامپیوتر به بخش عمده‌ای از زندگی روزانه ما تبدیل شده اند (حسینی و شاکری، ۱۳۹۶: ۲). که زندگی شخصی و اجتماعی به شدت تحت تاثیر فناوری قرار گرفته شده است (وو، ۲۰۲۰). و همه‌ی جنبه‌های کار کردن را تغییر می‌دهد، از چایی به بدون کاغذ، از کتاب به تبلت، و از تعامل فیزیکی به مشارکت مجازی، این جهان نوین پویا نیازمند مهارت‌های ارتباطی و قوه ادراک و نیز کدهای رفتاری جدید است، با آمدن سده بیست و یکم، ما از پیشرفت‌های داده‌ها، اطلاعات و دانش از یکسو لذت می‌بریم، ولی از سوی دیگر، به وسیله اطلاعات بیش از اندازه، انفجار اطلاعات، اطلاعات نادرست و سوء استفاده از دانش سردرگم شده ایم. سواد دیجیتال روشی است تا به این چالش‌های عصر دیجیتال پاسخ دهد (راهماه^۲، ۲۰۱۵). به طوری که در سطح جهانی شتاب بیشتری یافته است (هاننا و همکاران^۳، ۲۰۲۱؛ بک و همکاران^۴، ۲۰۲۱). و هر چقدر که به سمت جلو حرکت می‌کنیم، لزوم توجه به

ارتقای این چنین مهارتی برای آمادگی در برابر سیل عظیم تغییرات بیشتر احساس می‌شود. مهارت‌های یادگیری در قرن بیست و یکم نیازمند توانایی در استفاده از تکنولوژی اینترنت است. در واقع می‌بایست مهارت‌های دیجیتالی را بهبود بخشید (پارناما و همکاران^۵، ۲۰۲۱). فناوری‌های دیجیتال اعمال خواندن و نوشتن را برای یادگیری به روش‌های عمیقی تغییر داده اند (کناتسون و همکاران^۶، ۲۰۱۲: ۲۳۸)، اصطلاح سواد دیجیتالی اشاره دارد به فرآیندهای شناختی که افراد در طول استفاده از اطلاعات چند کیفیتی رایانه محور در آن سهیم می‌شوند (گلدمن و همکاران^۷، ۲۰۱۰) سواد دیجیتالی افراد را برای درک جهان و رشد اجتماعی، فکری و اقتصادی آماده می‌کند (پوریان و عبدلی، ۱۳۹۵: ۵۴). به عبارتی سواد دیجیتالی به توانایی فرد برای انجام مؤثر کارها در محیط‌های دیجیتالی اشاره دارد (چاکمک و همکاران^۸، ۲۰۱۳، ۶۶) و منظور از واژه «دیجیتال» اطلاعاتی است که به شکل عددی و به طور عمده برای استفاده از طریق رایانه به کار می‌رود (مکی و جاکوبسن^۹، ۲۰۱۰). بنابراین می‌توان گفت که سواد دیجیتالی به انواع سواد مرتبط با استفاده از تکنولوژی‌های جدید و دیجیتالی اشاره دارد (محمد باری و سین^{۱۰}، ۲۰۱۴). و بر استفاده از رسانه دیجیتال نیز می‌تواند تاثیرگذار باشد (ایرفان و همکاران^{۱۱}، ۲۰۲۲). بخصوص با به رویدادهای متعدد در چند سال گذشته، نشان دهنده مستلزم شایستگی فنی در این حیطه می‌باشد از هک دولت‌های خارجی تا موارد جزئی می‌توان اشاره کرد (تام و همکاران^{۱۲}، ۲۰۲۱). از اینرو می‌توان گفت در جامعه دانش‌آموزی، تسلط بر سواد دیجیتال برای بقا ضروری است (پرت

⁶ Purnama et al

⁷ Knutsson & et.al.

⁸ Goldman & et.al

⁹ Cakmek et al

¹⁰ Mackey & Jacobson

¹¹ Mohammadyari & Singh

¹² Irfan et al

¹³ Tham et al

¹ Castilla et al

² Wu

³ Rahmah

⁴ Kass-Hanna et al

⁵ Beck et al

استفاده از فن آوری های دیجیتال است. سواد دیجیتالی به معنای دانستن در مورد فن آوری های مختلف و درک نحوه استفاده از آنها، و همچنین داشتن آگاهی از تاثیر آنها بر افراد و جوامع می باشد. سواد دیجیتالی به افراد برای برقراری ارتباط با دیگران، انجام کار موثرتر و افزایش بهره‌وری افراد، به خصوص با کسانی که مهارت و سطح تخصص مشابه دارند، قدرت می بخشد (مارتین و همکاران^۵، ۲۰۰۵). سطح بالایی از سواد دیجیتالی عمل استفاده از یادگیری الکترونیکی را راحت تر میسازد چون افراد با سواد دیجیتالی رابط ها، گزینه های دسترسی، اصطلاحات و هنجارهای ابزار جدید آشنا خواهند شد (محمدیاری و سینگ^۶، ۲۰۱۴).

(بودن^۷، ۲۰۰۱) سواد دیجیتال، به معنای آگاهی از درهم آمیختن شکل‌های قدیمی‌تر ارتباط برای ایجاد یک محتوای متفاوت است (مرادی و هداوند، ۱۳۹۶: ۱۵).

مکی و جاکوبسن^۸ (۲۰۱۰) سواد دیجیتالی به توانایی فرد برای انجام مؤثر کارها در محیط های دیجیتالی اشاره دارد و منظور از واژه «دیجیتال» اطلاعاتی است که به شکل عددی و به طور عمده برای استفاده از طریق رایانه به کار می رود (حسینی و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۰).

بکتا (۲۰۱۲) به عنوان یک ترکیب از مهارت های فناوری عملکردی، تفکر انتقادی، مهارت های مشارکتی و آگاهی اجتماعی است. اینها مهارت های مهمی هستند، دانش و درکی که افراد برای یادگیری به منظور مشارکت به طور کامل و با خیال راحت در یک دنیای دیجیتالی فزاینده نیاز دارند. داشتن این مهارت ها و صلاحیت در آنها می تواند سواد دیجیتالی دانشجویان برای یادگیری و عملکرد مؤثر افزایش دهد. فناوری می تواند تعامل دانشجویان را افزایش دهد.

و همکاران^۱، ۲۰۱۸). اما با این حال، سواد دیجیتال به طور دقیق و با جزئیات مورد مطالعه قرار گرفته نشده است (تام و همکاران، ۲۰۲۱). از اینرو با توجه به موارد مطروحه می توان گفت که می بایست به سواد دیجیتالی در عصر حاضر توجه شود. این پژوهش، نیز به بررسی مفهوم سواد دیجیتالی پرداخته شده است.

۲- مبانی نظری و پیشینه تحقیق

سواد دیجیتالی

واژه سواد، واژه ای بحث برانگیز است. مواد به معنی توانایی رمزگذاری و رمزگشایی کلمات و جملات است، اما این واژه شامل ابعاد ارتباطی هم می‌شود. سواد بعد جامعه شناسی زبانی هم دارد که به معنی باسواد بودن در زمینه های اجتماعی خاص است (بارتن^۲، ۲۰۰۶). و همچنین بعدی چندوجهی دارند که به معنی توانایی رمزگذاری و رمزگشایی رسانه های گوناگون است، نه فقط متون نوشتاری (باودن^۳، ۲۰۰۸). امروز صحبت از انواع گوناگون مواد بسیار متداول است؛ از جمله سواد موسیقی، مواد کامپیوتر، سواد ریاضی. یکی از انواع سوادها، که بی شک به گوش همه ما آشناست، سواد دیجیتال است که موضوعی بسیار پیچیده است؛ زیرا ممکن است شامل هر نوع مهارت کامپیوتری یا هرگونه فعالیتی باشد که در فضای دیجیتال اتفاق می افتد (کنتسون^۴، ۲۰۱۲).

مفهوم سواد دیجیتالی

سواد دیجیتالی به عنوان یک شایستگی اصیل در قرن بیست و یکم است که برای بازارهای رقابتی و جهانی امروز ضروری است (مالمیر و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۲۴). و به معنای درک، تجزیه و تحلیل، ارزیابی، سازماندهی و ارزیابی اطلاعات با

⁵ Martins et al

⁶ Singh

⁷ Bawden

⁸ Mackey & Jacobson

¹ Porat et al

² Barton

³ Bawden

⁴ Knutsson

یادگیری مستقل را سریع تر کند، برای دانشجویان انواع روش های نشان دادن یادگیری را فراهم می کند (ادبی فیروزجاه و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۱۹).

یونسکو (۲۰۱۲) سواد دیجیتالی را بیشتر از توانایی کنترل کردن یک کامپیوتر تعریف می کند. آن مهارت های پایه و زندگی را با هدف قرار دادن همه حوزه های وجود معاصر را شامل می شود (ادبی فیروزجاه و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۲۱).

به بیان ساده می توان گفت که فرایند یاددهی و یادگیری درباره فناوری و استفاده از فناوری است (زمانی فراهانی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۰۸). بنابراین سواد دیجیتالی توانایی دسترسی، تجزیه و تحلیل مدیریت، درک، ادغام، برقراری ارتباط، ارزیابی و ایجاد اطلاعات به صورت ایمن و مناسب از طریق فناوری های دیجیتال برای اشتغال، مشاغل مناسب و کارآفرینی است (پلوزی^۱، ۲۰۲۰؛ لیانگ و همکاران^۲، ۲۰۲۱).

تاریخچه سواد دیجیتالی

اگر بخواهیم منشأ تاریخی این واژه را بررسی کنیم، باید بگوییم که این واژه را پاول گلیتر برای نخستین بار در کتابش به نام سواد دیجیتال، که در سال ۱۹۹۱ منتشر شد، به کار برد و به ساده ترین شکل آن را «سواد لازم برای عصر دیجیتال» تعریف کرد، اما سواد دیجیتال مفهومی ایستا نباشد؛ همان طور که فناوری اطلاعات و ارتباطات روز به روز تغییر می کند، سواد دیجیتال هم به تبع آن پویا و متغیر است (پوریان و عبدلی، ۱۳۹۵: ۵۴).

اهمیت سواد دیجیتالی

به دلیل سرعت فزاینده تولید دانش و توسعه شبکه های جهانی ارتباطات، فراهم کردن بستر و زمینه استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات به منظور کمک به بهبود کیفیت

آموزش، تدریس و یادگیری، اساسی ترین نقش آن به حساب می آید. پس دانش و مهارت های رایانه ای به صورت یک نیاز و مهم تر از آن به صورت نوعی سواد تلقی می شود (احمدی و پور کریمی، ۱۳۹۲: ۴۵۰). سواد رایانه ای، علم و توانایی شخص برای استفاده از رایانه ها و فناوری اطلاعات می باشد. و ترجیحاً به سطحی اطلاق می گردد که افراد می توانند از برنامه های رایانه ای و قابلیت های دیگری استفاده نمایند که با رایانه ها ارتباط دارند (حسینی و همکاران، ۱۳۹۵: ۳۸). اطلاعات از طریق کاربرد تکنولوژی افزایش پیدا کرده است و کاربرد اثر بخش تکنولوژی با اطلاعات و تکنولوژی اطلاعات مرتبط است. برای بازایی اطلاعات از اینترنت و منابع الکترونیکی و افزایش توانایی یادگیری مستقل و مداوم ضرورت دارد (اربابی، ۱۳۹۸: ۲۰).

اجزای سواد دیجیتالی

سواد دیجیتالی بسیار بیشتر از توانایی و قابلیت کار با کامپیوتر تبدیل شده است و آن شامل مجموعه ای از مهارت های اولیه که شامل استفاده و تولید رسانه های دیجیتال، پردازش و بازایی اطلاعات، مشارکت در شبکه های اجتماعی برای ایجاد و به اشتراک گذاری طیف وسیعی از مهارت های محاسباتی حرفه ای است.

سواد دیجیتالی توانمندی های شغلی را بهبود می بخشد زیرا آن یک مهارت ورودی برای شغل است که توسط بسیاری از کارفرمایان هنگامی که برای اولین بار یک برنامه ی کاری را ارزیابی می کنند، خواسته شده است (محرمی و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۰۴).

سواد دیجیتال یک مفهوم سایبان مانند برای دسته ای از مهارت ها است که نام آنها اغلب به عنوان مترادف استفاده می شود. با این حال محتوای آنها دقیقاً یکسان و مشابه نیست (محرمی، ۱۳۹۵: ۲۶).

¹ Polizzi

² Liang et al

- شیوه معنایی^۳: اشتراک در فهم و تصنیف معنی دار نوشتاری، متون بصری و گفتاری با در نظر گرفتن هر نظام معنایی داخلی متن در رابطه با دانش در دسترس و تجربه شان از دیگر گفتمان های فرهنگی، متون و نظام های معنایی.

- شیوه علمی^۴: استفاده عملکردی متون با آگاهی از حدود و اثر روی عملکردهای مختلف که انواع متون انجام می دهند و درکی که این توابع شکل می دهند به شیوه متن هایی که آهنگ، میزان رسمیت و ترتیب اجرایشان ساخت یافته است.

- شیوه انتقادی^۵: تحلیل و تبدیل منتقدانه متون با اثر روی دانش که دیدگاه های خاصی را ارائه می دهد وقتی دیگران ساکت می شوند و ایده های افراد تأثیر می گذارد و اینکه طرح و گفتمان می تواند نقد شود و در روش های رمان و ترکیبی باز طراحی می شود (فیرزوجه و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۲۱).

مهارت های لازم برای باسواد دیجیتالی بودن

برای انجام یادگیری موثر در محیط های دیجیتال، فراگیران ملزم به یادگیری مهارت هایی نیز هستند (بلو و همکاران^۶، ۲۰۲۰). در ادامه به برخی از مهارت ها پرداخته شده است.

- مهارت هایی که به عنوان سواد دیجیتالی شناخته می شوند
۱. مهارت بصری: خواندن دستورالعمل ها از صفحه نمایش گرافیکی؛
 ۲. مهارت های باز تولید: استفاده از مهارت تولید دیجیتال برای ایجاد مواد جدید دیگری از مواد موجود؛
 ۳. مهارت های شاخه ای: ساخت دانش را از مواد غیرخطی، جهت یابی فرا متن؛

سواد اطلاعاتی: سواد اطلاعاتی به مهارت های مربوط به تجزیه و تحلیل و ارزیابی انواع اطلاعات موجود به صورت آنلاین اشاره دارد (لیست و همکاران^۱، ۲۰۲۰).

سواد فناوری: (که قبلا با نام سواد کامپیوتری نامیده می شد) مستلزم درک عمیق از فناوری دیجیتال و شامل هر دو (مهارت های فنی و کاربر) است (محرمی، ۱۳۹۵: ۲۶).

ابعاد کلیدی سواد دیجیتالی

ابعاد کلیدی شایستگی دیجیتال شامل موارد ذیل می باشد:

- ۱) سواد اطلاعاتی و داده ای؛
- ۲) ارتباط و همکاری؛
- ۳) ایجاد محتوای دیجیتال؛
- ۴) ایمنی؛
- ۵) حل مسئله.

همانطور که این چارچوب شامل بیشترین ابعاد مهارت مرتبط با DL فعلی و جامع، بوده است در بسیاری از کشورها به عنوان یک چارچوب مرجع برای ارزیابی DL است (تام و همکاران، ۲۰۲۱).

شیوه های سواد دیجیتالی

فرض اصلی مدل چهار منبع این است که در خواست های پیچیده از سواد، یک مجموعه از شیوه های وسیع و قابل انعطاف نیاز دارد چنانچه کاربران منابع اطلاعاتی درگیر در فعالیت های خواندن و نوشتن هستند که شامل موارد زیر است:

- شیوه کدگذاری^۲: شکستن کد منابع نوشتاری با تشخیص کاربرد معماری و ویژگی های اساسی، شامل الفبا، صداها در کلمات، املاء و الگوها و قراردادهای ساختاری

³ semantic practice

⁴ pragmatic practice

⁵ critical practice

⁶ Blau et al

¹ List et al

² coding practice

۴. مهارت های اطلاعات: ارزیابی کیفیت و اعتبار اطلاعات؛
 ۵. مهارت های اجتماعی، احساسی: درک قوانین حاکم در فضای مجازی و استفاده از این درک در ارتباطات فضای مجازی آنلاین مهارت تفکر در زمان واقعی و علاوه بر این ها، یک مهارت بیشتری به این لیست اضافه شد، توانایی پردازش و ارزیابی حجم زیادی از اطلاعات در زمان واقعی مهارت های سواد دیجیتال برای قرن ۲۱ نیز شامل مواردی از قبیل:
 شامل:

نمایش: قابلیت برای آزمایش با استفاده محیط اطراف به عنوان شکلی از حل مسئله

عملکرد: توانایی برای پذیرش هویت جایگزین به منظور ابتکار و کشف

مهارت بصری: خواندن دستورالعمل ها از صفحه نمایش گرافیکی (محرمی، ۱۳۹۵: ۲۷).

عواقب فرار از سواد دیجیتالی

فقدان سواد دیجیتالی در جوامع امروزی می تواند فرآیند پذیرش و تطبیق با ابزارهای ارتباطی گوناگون دنیای مجازی، نرم افزارها و شبکه های اجتماعی و ... را آهسته کند. همه مردم شاید طریقه استفاده از یک نرم افزار بخصوص را ندانند، اما در نهایت می توانند از کسی بیسند و اینجا دقیقا همان جایی است که بی سوادی اتفاق می افتد. در دنیای امروز بی سواد، به معنای سنتی اش، دیگر از معضلات اصلی جامعه به حساب نمی آید. تقریبا همه دست کم توانایی خواندن را دارند. شاید حساب و نوشتن را هم بلد باشند. دیگر نمی توان به راحتی کسی را پیدا کرد که نه بتواند بخواند و نه بنویسد و حساب کند. البته نه به این خاطر که وجود ندارند، به این خاطر که اعلام حضور نمی کنند، یعنی بی سوادى شان را پنهان می کنند. در واقع رفتارهای جمعی افراد، به سمتی رفته که

افراد بی سواد یا کم سواد خودشان، خودشان را ایزوله می کنند، چرا که در صورت مشارکت پیوسته در دنیای امروز، احتمالا حال چندان خوشی نخواهند داشت؛ اول به خاطر نداشتن مهارت در این زمینه و بعد هم ترس از عدم پذیرش از سوی جامعه با توجه به پیشرفت فناوری و وابستگی فرهنگ جوامع به آن، عدم آگاهی افراد درباره دنیای نرم افزارها و سخت افزارها عواقبی را با خود به همراه خواهد داشت؛ عواقبی چون فقدان مهارت، ترس از مشارکت اجتماعی، مقابله با آگاهی از دانش مربوط به این زمینه و انکار کردن مزایای دنیای دیجیتال (هادیلو، ۱۳۹۵: ۶۷).

۳- نتیجه گیری

دنیای امروزی با پیشرفت فناوریهای دیجیتال با تغییرات زیادی رو به رو شده است. جامعه ما امروزه شاهد تغییرات پارادیمی عمده ای شده است. این تغییرات منجر به تغییرات در زیرمجموعه های جامعه مثل، ارتباطات، خانواده، تجارت، رسانه، اطلاعات و آموزش شده است. در طی دو دهه گذشته، فناوری اطلاعات، یکی از عوامل اصلی این تغییرات بوده است به طوری که فضای دیجیتال بخشی ناگسستنی از زندگی در دنیای امروزی گشته است. برای حضور موفق در این دنیا و استفاده از امکانات آن در کار و تحصیل و زندگی روزمره به مجموعه مهارت های جدیدی لازم است که با عبارات مختلفی نظیر سواد رایانه ای، سواد دیجیتال، سواد اطلاعاتی، سواد رسانه ای و ... بیان شده اند. این انواع سوادها همپوشانی هایی زیادی با هم دارند، اما به طور کلی می توان گفت سواد دیجیتال مهارتهای موردنیاز برای زندگی در دنیای دیجیتال و استفاده از ابزارهای فناورانه است. سواد دیجیتال به زبان ساده توانایی یافتن، ارزیابی، استفاده و به اشتراک گذاری اطلاعات و تولید محتوا با استفاده از فناوری های اطلاعاتی و اینترنت است. افراد با سواد دیجیتال می دانند به چه صورت با استفاده از ابزارهای دیجیتالی، مهارت های خود را به

بلوچستان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه سیستان و بلوچستان، دانشکده مدیریت و اقتصاد، ۱۲۰ صفحه.

- حسینی، حسین، عنایتی‌نوبین‌فر، علی. و سراجی، فرهاد(۱۳۹۵). ارزیابی آموزش سواد رایانه‌ای در کتاب کار و فناوری پایه ششم ابتدایی از دیدگاه معلمان، نشریه علمی پژوهش‌های آموزشی و یادگیری، دوره ۱۳، شماره ۱؛ ۵۲-۳۷.

- حسینی، احمد، مهدیون، روح، قاسم‌زاده علیشاهی، ابوالفضل(۱۳۹۹). نقش سواد دیجیتالی و شایستگی‌های کنونی معلمان بر عملکرد شغلی آنان، علوم و فنون مدیریت اطلاعات، دوره ۶، شماره ۲، ۴۲-۱۹.

- حسینی، میرزاحسن. و شاکری، مرضیه(۱۳۹۴). درک اثر یادگیری الکترونیک بر عملکرد دانشجویان: نقش سواد دیجیتال (مورد مطالعه: دانشجویان کارشناسی ارشد دوره های الکترونیک دانشگاه پیام نور استان مازندران، مقاله پذیرفته شده در مجموعه مقالات کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، ۱۷-۱).

- زمانی‌فراهانی، پریسا، زمانی‌مقدم، افسانه. و قورچیان، نادر(۱۳۹۸). بررسی و تعیین عوامل موثر بر مهارت‌های زندگی نسل دیجیتال، فصلنامه علمی - پژوهشی تربیتی، سال چهارم، شماره ۵۹، ۱۱۶-۱۰۵.

- کاظم‌پوریان، سعید. و عبدلی، سمانه(۱۳۹۵). سواد دیجیتال: راهکاری برای پوشش شکاف دیجیتال و پرورش شهروند دیجیتال، فصلنامه علمی - ترویجی، سیاست‌نامه علم و فناوری، دوره ۶، شماره ۴، ۶۴-۵۳.

- مالمیر، رضا، سراجی، فرهاد. و عباسی‌کسائی، حامد(۱۳۹۹). تبیین خلق محتوای الکترونیکی توسط معلمان در شبکه‌های اجتماعی مجازی؛ فصلنامه علمی تدریس پژوهشی، سال هشتم، شماره سوم، ۱۴۶-۱۲۳.

مخاطبان گسترده تری عرضه کرده و با افراد از سراسر دنیا تعامل برقرار کنند به عبارت دیگر می‌توان گفت سواد دیجیتالی در استفاده از رسانه دیجیتال نیز می‌تواند تاثیر گذار باشد.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانت‌داری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردید.

تعارض منافع: تدوین این مقاله، فاقد هرگونه تعارض منافی بوده است.

سهام نویسندگان: نگارش مقاله تماماً توسط نویسندگان بصورت مشترک و برابر انجام گرفته است.

تشکر و قدردانی: از تمام کسانی که ما را در تهیه این مقاله یاری رسانده‌اند، سپاسگزاریم.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی سامان یافته است.

منابع و مأخذ

الف. منابع فارسی

- احمدی، آذر. و پورکریمی، جواد(۱۳۹۲). سواد فناوری اطلاعات و ارتباطات دبیران براساس الگوی ISST، تحقیقات کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاهی، دوره ۴۷، شماره ۴، ۴۶۸-۴۴۹.

- ادبی‌فیروزجاه، حسین، یمینی فیروزه، مسعود. و یمینی-فیروز، میناس(۱۳۹۷). بررسی تأثیر سواد دیجیتالی بر افزایش سطح علمی دانشجویان تربیت بدنی، فصلنامه بازیابی دانش و نظام‌های معنایی، دوره ۵، شماره ۱۴، ۱۳۷-۱۱۹.

- اربابی، طاهره(۱۳۹۸). تأثیر سواد دیجیتالی بر یادگیری الکترونیک دانشجویان دوره های مجازی دانشگاه سیستان و

(<https://doi.org/10.1016/j.compcom.2021.102654>).

- Cakmek, T.; Ozel, N. & Yilmaz, M. (2013). Evaluation of the open course ware initiative within the scope of Digital Literacy Skills: Turkish open Course ware consortium case. *Procardia social and Behavioral Sciences*, 83: 65-70.

- Castilla, D., Botella, C., Miralles, I., Bretón-López, J., Dragomir-Davis, A. M., Zaragoza, I., & Garcia-Palacios, A. (2018). Teaching digital literacy skills to the elderly using a social network with linear navigation: A case study in a rural area. *International Journal of Human-Computer Studies*, 118, 24-37 (<https://doi.org/10.1016/j.ijhcs.2018.05.009>)

- Goldman, S.R.; Lawless, K.A.; Gomez, K.W.; Braasch, J.; McLeod, S. & Manning, F. (2010). Literacy in the digital world: Comprehending and learning from multiple sources. In: M.G. McKeown & L. Kucan (Eds.), *Bringing reading research to life*, 257-284, New York: Guilford

- Irfan, E., Ali, Y., Sabir, M. (2022). Analysing role of businesses' investment in digital literacy: A case of Pakistan. *Technological Forecasting and Social Change* Volume 176, March 2022, 121484. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2022.121484>

- Kass-Hanna, J., Lyons, A. C., & Liu, F. (2021). Building financial resilience through financial and digital literacy in South Asia and Sub-Saharan Africa. *Emerging Markets Review*, 100846 (<https://doi.org/10.1016/j.ememar.2021.100846>)

- Knutsson, O.; Blasjo, M.; Hallsten, S. & Karlstrom, P. (2012). Identifying different registers of digital literacy in virtual learning environment. *Internet and Higher Education*, 15 (4):237-246

- محرمی، اعظم (۱۳۹۵). نقش سواد دیجیتالی و ظرفیت یادگیری سازمانی بر عملکرد شغلی کارکنان اداره آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، ۱۳۴ صفحه.

- محرمی، الف، مهدیون، روح‌اله، قاسم‌زاده علیشاهی، ابوالفضل و رزاقی، محمد (۱۳۹۹). نقش سواد دیجیتالی و ظرفیت یادگیری سازمانی بر عملکرد شغلی کارکنان آموزشی، مدیریت اطلاعات، دوره ۶، شماره ۱، ۲۰۱-۲۲۲.

- مرادی، خدیجه و هداوند، رضا (۱۳۹۶). بررسی میزان و تاثیر سواد دیجیتالی دبیران شاغل در مدارس راهنمایی شهرستانهای استان تهران بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، نشریه علمی - تخصصی ادکا، شماره چهارم، ۲۹-۱۴.

- هادیلو، امین (۱۳۹۵). نقش روند فناوری اطلاعات بر سواد دیجیتالی به روش آینده پژوهی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، ۳۳۵ صفحه.

ب. منابع انگلیسی

- Barton, Allan D. (2006). The significance of a social practice view of language, literacy and numeracy. In L. Test, M. Hamilton, and Y. Hillier (Eds.), *Adult literacy, numeracy and language* pp. 21-30.

- Bawden, D. (2008). Origins and concepts of digital literacy, in C Lankshear and M Knobel (eds), *Digital literacies: concepts, policies and practices* pp. 17-32.

- Beck, E., Goin, M. E., Ho, A., Parks, A., & Rowe, S. (2021). Critical digital literacy as method for teaching tactics of response to online surveillance and privacy erosion. *Computers and Composition*, 61, 102654.

- Tham, J. C. K., Burnham, K. D., Hocutt, D. L., Ranade, N., Misak, J., Duin, A. H., Campbell, J. L. (2021). Metaphors, Mental Models, and Multiplicity: Understanding Student Perception of Digital Literacy. *Computers and Composition*, 59, 102628 (<https://doi.org/10.1016/j.compcom.2021.102628>).
- Abdulai, A.-F., Tiffere, A.-H., Adam, F., & Kabanunye, M. M. (2021). COVID-19 information-related digital literacy among online health consumers in a low-income country. *International Journal of Medical Informatics*, 145, 104322. (<https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2020.104322>)
- Wu, Z. (2020). Tracing EFL writers' digital literacy practices in asynchronous communication: A multiple-case study. *Journal of Second Language Writing*, 50, 100754. (<https://doi.org/10.1016/j.jslw.2020.100754>)
- Polizzi, G. (2020). Digital literacy and the national curriculum for England: Learning from how the experts engage with and evaluate online content. *Computers & Education*, 103859. (<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2020.103859>)
- Blau, I., Shamir-Inbal, T., & Avdiel, O. (2020). How does the pedagogical design of a technology-enhanced collaborative academic course promote digital literacies, self-regulation, and perceived learning of students? *The Internet and Higher Education*, 45, 100722. (<https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2019.100722>)
- Porat, E., Blau, I., & Barak, A. (2018). Measuring digital literacies: Junior high-school students' perceived competencies versus actual performance. *Computers & Education*, 126, 103030. (<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2018.06.030>)
- Liang, Q., de la Torre, J., & Law, N. (2021). Do background characteristics matter in Children's mastery of digital literacy? A cognitive diagnosis model analysis. *Computers in Human Behavior*, 122, 106850 (<https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106850>)
- List, A., Brante, E. W., & Klee, H. L. (2020). A framework of pre-service teachers' conceptions about digital literacy: Comparing the United States and Sweden. *Computers & Education*, 103788. (<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.103788>)
- Mackey, T.P. & Jacobson, T.E. (2010). Reframing Information Literacy as a Meta literacy. *College & Research Libraries*, 72
- Martins, L. L., & Kellermanns, F. W. (2004). A Model of Business School Students' Acceptance of a Web-Based Course Management System. *Academy of Management Learning & Education*, 3(1), 7-26. (<https://doi.org/10.5465/amle.2004.12436815>)
- Mohammadyari, S., & Singh, H. (2015). Understanding the effect of e-learning on individual performance: The role of digital literacy. *Computers & Education*, 82, 11-25 (<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.10.025>)
- Purnama, S., Ulfah, M., Machali, I., Wibowo, A., & Narmaditya, B. S. (2021). Does digital literacy influence students' online risk? Evidence from Covid-19. *Heliyon*, 7(6), e07406 (<https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e07406>).
- Rahmah, A. (2015). The Third Information System International Conference Digital Literacy Learning System for Indonesian Citizen. *Procardia Computer Science*, 7: 94-101